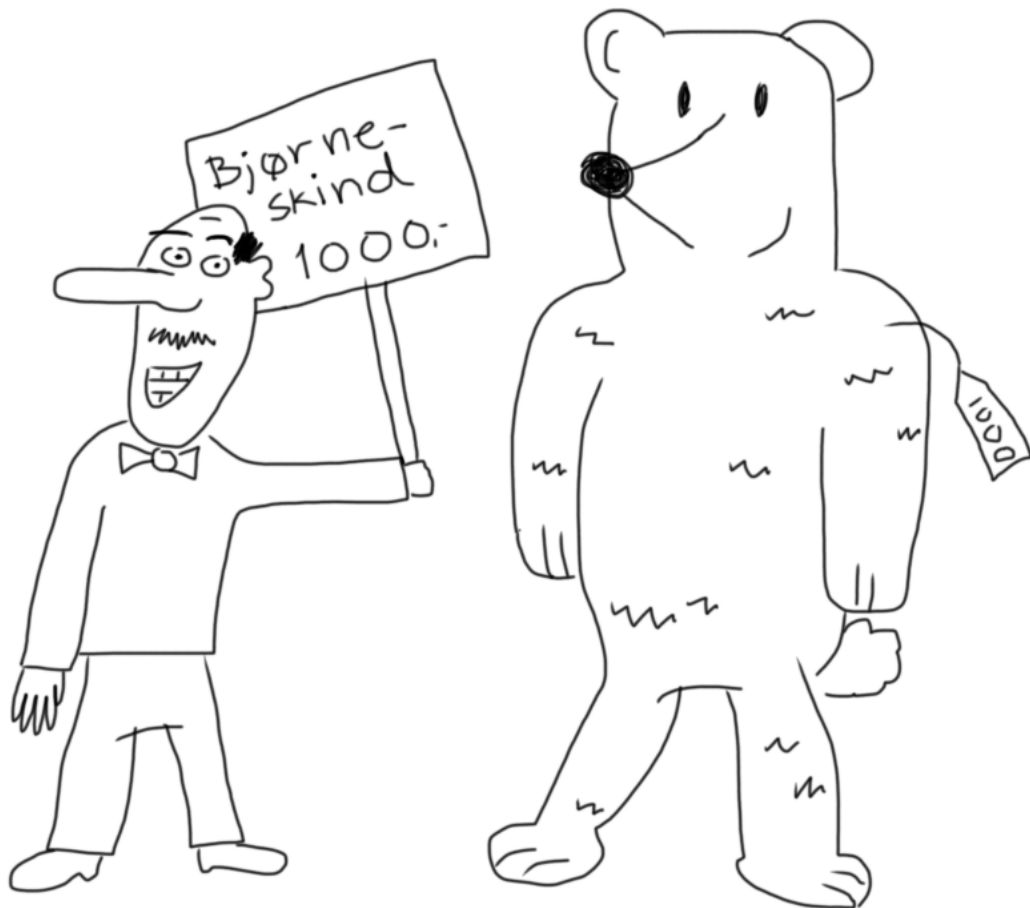

Ordsprog og talemåder

Navn:
Klasse:

Hvad er forskellen?

Når vi taler eller skriver, bruger vi nogle gange andre vendinger og sætninger til at forklare, hvad vi egentlig mener. Disse kaldes ordsprog eller talemåder, men det er ikke helt det samme.

Ordsprog

- Et ordsprog er en **fast sproglig vending**
- **Erfaring** eller **leveregel**
- **Hele sætninger** som ikke kan ændres
- Formuleret, så de er **lette at huske**
- Har en **rytme** (de fleste)
- Giver et **råd** - har en **morale** eller et **budskab**

"Man skal ikke kaste med sten, når man selv bor i et glashus"

Talemåde

- En talemåde er også en **fast sproglig vending**
- Skal tolkes billedligt (dvs. den har en anden betydning, end det der står)
- Er en **del af en sætning**
- **Kan ændres lidt**, så den passer ind i en sætning.

"at få kolde fødder"

Kan fx bruges i en sætning og ændres til: Hun fik kolde fødder og vendte om.

Opgave 1

Er det et ordsprog eller en talemåde? Sæt kryds.

	Ordsprog	Talemåde
Man skal ikke sælge skindet, før bjørnen er skudt	☐	☐
Gå ned med flaget	☐	☐
Gå i dybden med noget	☐	☐
Uden mad og drikke duer helten ikke	☐	☐
Når katten er ude, danser musene på bordet	☐	☐
Være skræmt fra vid og sans	☐	☐
Det kører på skinner	☐	☐
Den, der kommer først til mølle, får først malet	☐	☐
Slå koldt vand i blodet	☐	☐
Du skal ikke slå et større brød op, end du kan bage	☐	☐
At få kolde fødder	☐	☐

En fugl i hånden er bedre end ti på taget.

Ordsprog

Opgave 2:

Hvilke ordsprog kender du selv? Hvad betyder de?

Jeg kender: _____

Det betyder: _____

Jeg kender: _____

Det betyder: _____

Jeg kender: _____

Det betyder: _____

Opgave 3:

Hvilken betydning passer bedst til ordsproget? Sæt en streg.

Hastværk er lastværk

Man skal ikke blive ked af det over små ting.

Man skal ikke hoppe over, hvor gærden er lavest.

Man skal gøre tingene grundigt og ordentligt

Gå ikke over åen efter vand.

Man skal ikke gå i gang med et større projekt, end man kan overskue.

Man skal ikke græde over spildt mælk.

Man tror altid, at andre har det/noget bedre.

Slå ikke et større brød op, end du kan bage.

Hvis man løser en opgave på en alt for kompliceret måde.

Græsset er altid grønnere på den anden side.

Hvis man ikke gør tingene ordentligt eller gør dem for hurtigt, bliver det ikke godt.

Opgave 4:

Udfyld de tomme linjer i ordsprogene.

Man skal ikke skue _____ på hårene.

Hastværk er _____.

Man skal smede mens _____ er varmt.

En _____ i hånden er bedre end ti på taget.

Man skal _____ før man kan gå.

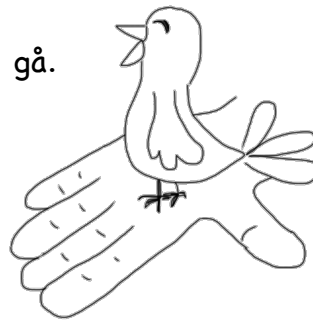
Lige _____ leget bedst.

Den der _____ sidst, ler bedst.

_____ tror hver mand stjæler.

Man skal ikke græde over spildt _____.

Man skal ikke hoppe over, hvor _____ er lavest.

Gærden

Hunden

Ler

Børn

Jernet

Tyv

Mælk

Lastværk

Kravle

Fugl

Opgave 5:

Hvad betyder ordsprogene?

Man skal ikke skue
hunden på hårene!

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

Lige børn leger bedst!

.....
.....
.....
.....

Hvad du ikke ved, har
du ikke ondt af.

.....
.....
.....
.....

En fugl i hånden er
bedre end ti på taget.

.....
.....
.....
.....

Den, der ler sidst, ler
bedst.

.....
.....
.....
.....

Opgave 6:

QUIZ: Svar på spørgsmålene

1: Hvad skal man ikke græde over?

2: Hvad skal man ikke sælge, før bjørnen er skudt?

3: Hvad falder ikke langt fra stammen?

4: Hvem ler bedst?

5: Hvad er altid grønnere på den anden side?

6: Hvornår skal man smede jernet?

7: Hvad er bedre end ti fugle på taget?

8: Hvem tror hver mand stjæler?

9: Hvad skal man ikke gå over åen for at hente?

10: Hvad skal man ikke, når man bor i et glashus?

11: Hvem danser på bordet, når katten er væk?

12: Hvad blev ikke bygget på en dag?

Opgave 7:

Byt om på ordene, så det bliver til et ordsprog.

dag blev Rom bygget ikke på en

.....

ikke langt æblet fra falder stammen

.....

ruster gammel ikke kærlighed

.....

navne kært har barn mange

.....

mel både ikke have man munden i og blæse kan

.....

bække gør små stor mange å

.....

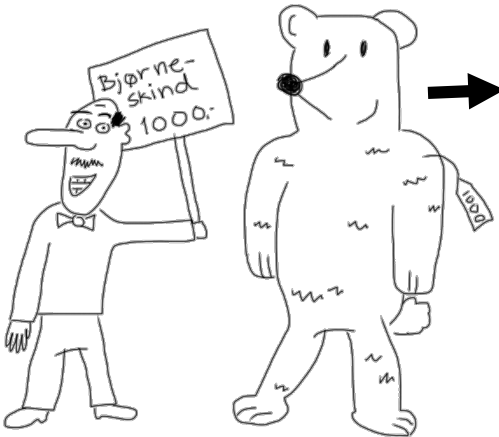
buldrer tønder mest tomme

.....

Opgave 8:

Hvilke ordsprog viser tegningerne, og hvad betyder de?

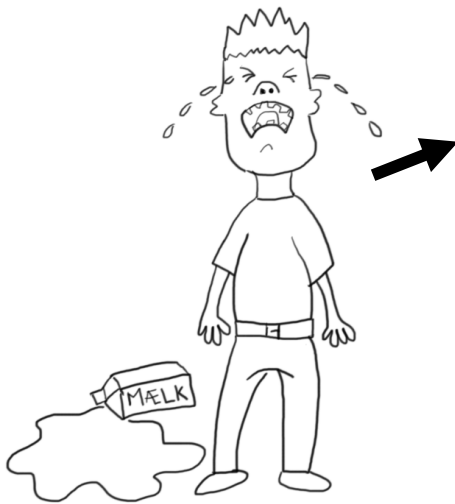
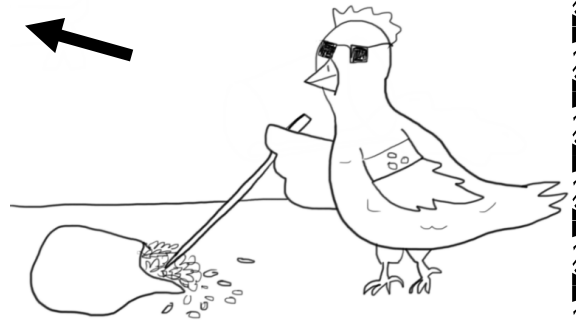

Ordsproget er: _____

Det betyder: _____

Ordsproget er: _____

Det betyder: _____

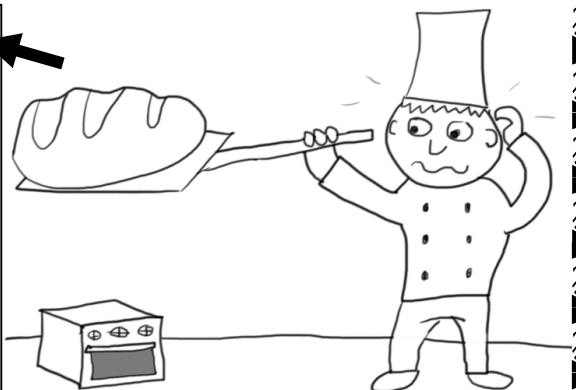

Ordsproget er: _____

Det betyder: _____

Ordsproget er: _____

Det betyder: _____

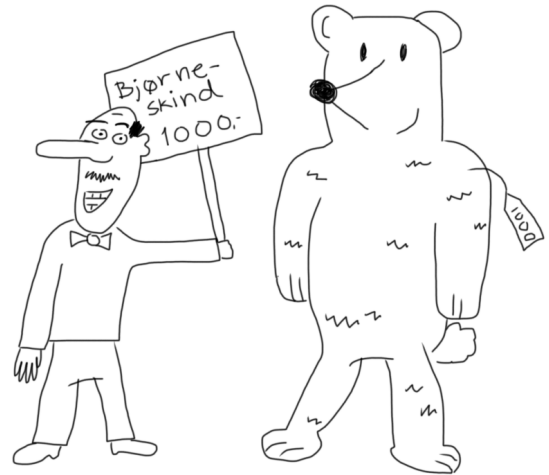

I Danmark har vi et ordsprog, der hedder:

"Man skal ikke sælge skindet, før bjørnen er skudt"

Det betyder, at man ikke skal love noget, før man er sikker på, at det kan lade sig gøre.

Der findes også andre ordsprog med bjørne i andre lande, som har et andet budskab.

Opgave 9:

Hvad betyder de andre landes ordsprog med en bjørn?

Tyrkiet

"Kald bjørnen onkel, før du er nået sikkert over på den anden side af broen."

Betydning: .....
.....
.....

Italien

"Leg ikke med en bjørn, hvis du ikke vil bides."

Betydning: .....
.....
.....

Korea

"Bjørnen danser, men ejeren inkasserer pengene."

Betydning: .....
.....
.....

Opgave 10:

Lav dit eget ordsprog.

Mit ordsprog er:

.....
.....
.....

Det betyder:

.....
.....
.....

Sjov tegning af mit eget ordsprog:

Talemåder

Opgave 11:

Hvilke talemåder kender du selv (udover dem i kassen)?

"At bide i det sure æble"

"At falde i staver"

"At blive dolket i ryggen"

"At få en del af kagen"

"Der er ugler i mosen"

"At være frisk som en fisk"

"At få blod på tanden"

"At få kolde fødder"

Jeg kender: _____

_____

Det betyder: _____

_____

Jeg kender: _____

_____

Det betyder: _____

_____

Jeg kender: _____

_____

Det betyder: _____

_____

Opgave 12: Sæt en streg, så to dele danner en talemåde.

At ryste

i skabet

Skære det ud

i pap

At have skeletter

i spillet

At have rent mel

i næsen

At købe katten

i sækken

At have ben

i bukserne

Holde tungen lige

i posen

Have en finger med

i mosen

Der er ugler

i munden

Opgave 13: Gør talemåden færdig.

Der er ingen ko på

bålet

Der skal andre boller på

bordet

At have begge ben på

væggen

At male fanden på

strå

Være højt på

isen

At lægge kortene på

suppen

Kaste benzin på

jorden

Opgave 14:

Find 10 talemåder i teksten. Skriv dem i kasserne og forklar betydningen af talemåden.

Julie skulle flytte og måtte pakke sit værelse ned. Det gad hun slet ikke, men til sidst måtte hun bide i det sure æble og komme i gang. Da hendes forældre havde fortalt det, blev hun helt lang i ansigtet. Det havde hun ikke regnet med. Julie sagde, at hun ville plukke en høne med dem, men det hjalp ikke. Hendes mor sagde, at det nok skulle gå godt, og at hun ikke skulle male fanden på væggen. Det nye hus havde kostet spidsen af en jetjager, men hendes forældre havde røven fuld af penge, så det var der råd til. Hendes far var næsten aldrig hjemme, for han arbejdede som en hest. Han havde mødt mange bump på vejen til succesen, men nu havde det hårde arbejde kastet frugt af sig. Julies forældre sagde, at det nok skulle blive sjovt at starte på en frisk i den nye by.

1:

Det betyder:

2:

Det betyder:

3:

Det betyder:

4:

Det betyder:

5:

Det betyder:

6:

Det betyder:

7:

Det betyder:

8:

Det betyder:

9:

Det betyder:

10:

Det betyder:

Opgave 15:

Skriv en kort tekst, hvor talemåden indgår. Husk man godt kan ændre lidt på talemåden, så den passer bedre ind i teksten. (nutid/datid)

Få en del af kagen

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Blive varm om hjertet

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Grave sin egen grav

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Få sved på panden

Handwriting practice area for the exercise 'Få sved på panden'. It consists of a green ribbon header with the title, followed by a large green-bordered box containing six horizontal lines for writing.

Gå i baglås

Handwriting practice area for the exercise 'Gå i baglås'. It consists of a green ribbon header with the title, followed by a large green-bordered box containing six horizontal lines for writing.

Give den hele armen

Handwriting practice area for the exercise 'Give den hele armen'. It consists of a green ribbon header with the title, followed by a large green-bordered box containing six horizontal lines for writing.

Opgave 16:

Tegn talemåden som den lyder og beskriv, hvad det betyder.

At skære det ud i pap

At bide i det sure æble

At stå med håret i postkassen

Skriftlig opgave

Vælg en af disse opgaver:

1 Ordsprog

Du skal vælge ét ordsprog.

Find ud af ordsprogets budskab/morale.

Ud fra dette ordsprog skal du skrive en historie, hvor ordsproget skal indgå som historiens budskab/morale.

2 Talemåder

Find 5 talemåder.

Find ud af talemådernes betydning.

Du skal skrive en historie, om det, du har lyst til. I historien skal de 5 talemåder indgå som en del af teksten.

Brug tjeklisten herunder, når du har skrevet din historie.

Jeg har tjekket min tegnsætning. (Punktum, komma og andre tegn).

Jeg har tjekket min tekst for stavfejl og rettet dem.

Jeg har rettet til store bogstaver efter punktum og ved egennavne.

Min historie har en god indledning.

Min historie har en spændende handling.

Min historie har en god afslutning.